

4

На знімку (зліва направо): Андрій Мохник, Олександр Доній, головний редактор «Голосу України» Анатолій Горлов, завідувач відділу з парламентських питань «Голосу України» Наталія Яременко, Михайло Чететов, Сергій Гордієнко, заступник завідувача відділу з парламентських питань «Голосу України» Сергій Лавренюк

ПАРЛАМЕНТ МАЄ ЕФЕКТИВНО І ПРОДУКТИВНО ПРАЦЮВАТИ*

27 листопада редакція «Голосу України» провела дискусію за участю представників політичних сил, які потрапили до парламенту сьомого скликання:

від Партії регіонів – Михайло Васильович ЧЕЧЕТОВ; КПУ – Сергій Володимирович ГОРДІЄНКО; ПП «УДАР Віталія Кличка» – Ірина Володимирівна ГЕРАЩЕНКО; ВО «Свобода» – Андрій Володимирович МОХНИК; від одномандатного округу – Олександр Сергійович ДОНІЙ.

На жаль, представників ВО «Батьківщина» на зустрічі не було.

Пропонуємо читачам журналу ознайомитися з висловленими позиціями.

Ред.: Останні дні роботи парламенту шостого скликання і перші засідання підготовчої депутатської групи, на жаль, продемонстрували загострення протистояння. При цьому всі проголошують готовність і необхідність співпрацювати. Що може реально стати основою майбутньої злагоженої роботи парламенту? На чому можуть ґрунтуватися спільні ідеї і спільні домовленості?

М. Чететов: Якщо проаналізувати вибори у всіх демократичних країнах і запитати у виборців, за що вони голосують, то незалежно від того – в Америці – за республіканців чи демократів, чи в європейській державі – за соціал-демократів, люди кажуть: ми голосуємо за краще життя.

Різниця лише в тому, що пов'язують прихід кращого життя з різними політичними силами. Але загальна мотивація в усьому світі єдина: люди голосують за краще життя. Тому виборці в Україні, голосуючи за нас чи за присутніх колег, вкидали бюлетені теж за краще життя. Тобто люди задали тон: як нам працювати. А краще життя можна побудувати, зокрема, тоді, коли єдиний законодавчий орган працюватиме ефективно, продуктивно, генеруватиме потрібні для країни ідеї та формалізуватиме їх у законодавчі акти. І щоб дискусії були максимально коректні. Я й мої колеги об'їздили всю Україну, і ні на Заході країни, де я спілкувався українською мовою, ні на Сході, ні в Центрі не чув, щоб люди казали: ви прийдіть у парламент і бийтеся. Навпаки, скрізь кажуть: досить вам ганьбити країну. Займайтеся нормальною законодавчою роботою. Ми вас обираємо не для того, щоб ви там влаштували бійки, ламали мікрофони чи перевертали трибуну. Тож, якщо ми все це сфокусуємо й відштовхнемося від загальнолюдських побажань, гадаю, цей парламент повинен ефективно й продуктивно спрацювати. Це не означає,

що ми маємо причісувати всі наші позиції під один гребінець, так не повинно бути. Інакше це призведе, як у Радянському Союзі в останні роки, до розпаду країни.

Але й жорстке політичне протистояння, війна на взаємознищення можуть призвести до втрати незалежності України. Має бути опозиція. Вона має право критикувати, генерувати нові ідеї. І якщо їхні законопроекти будуть потрібні країні, то ми із задоволенням підтримаємо ініціативи всіх наших опонентів – і від об'єднаної опозиції, і від «Свободи», і від «УДАРу», і від КПУ. Ми ніколи не напрацьовували позиції стосовно тих чи інших законопроектів, розглядаючи їх крізь призму політичної ідентифікації автора. Я, як голова експертної ради своєї фракції, стверджую: ми не дивимося на ініціатора документа, а іноді навіть свої повертаємо законопроекти під авторством депутатів-регіоналів, бо вони не дотягують до рівня закону. Ми керуємося іншими принципами: наскільки це актуально й потрібно для країни. Я сподіваюся, що цими ж принципами керуватимуться й мої колеги.

Я з повагою ставлюся до представника «Свободи» Андрія Мохни-

ка й Олеся Донія, у них є своя позиція, вони досить цікаво її захищають. Гадаю, ми знайдемо взаєморозуміння в цьому парламенті, якщо керуватимемося у своїй депутатській роботі не вузькопартійними корпоративними інтересами, а вищими інтересами держави та українського народу.

С. Гордієнко: Що може об'єднати наш парламент? Передусім — інтереси держави і громадян. Ми маємо зупинити дограбування того, що було створено багатьма поколіннями, зупинити абсолютно безглузду приватизацію. Натомість відновити роботу економіки, дати людям роботу і зберегти наші ринки збуту. Давайте перестанемо обманювати суспільство твердженнями: якщо ми не перейдемо на рейки ліберальних реформ чи ліберальної економіки, у нас нічого не вийде. Слід чесно сказати людям: за кордоном до 60 відсотків — державна власність. І це у провідних капіталістичних країнах. І вони не б'ють на сполох, що це суперечить ринковим засадам розвитку економіки. Нам слід чітко визначитися, що має бути в приватних руках, а що працювати в інтересах держави і громадян. Потрібно, щоб наші надра працювали на державу, а не на «дядька», і ми чесно сказали суспільству: скільки у нас свердловин, кому вони належать, скільки і чого видобувається, куди і за якими цінами реалізовується ця продукція і куди надходять ці кошти. І тоді всім стане зрозуміло, чому в нас немає коштів у бюджеті на найнеобхідніше та чи працюють наші надра на інтереси держави і економіки. Це, врешті, вимога ст. 13 Конституції. Там ідеться про те, що земля, надра й атмосферне повітря є предметом власності українського народу. А народ за це пролив океани крові, поклав мільйони життів. Але чому ці надра працюють не на добробут наших людей, а на окремі клани?!

Друге. Парламент об'єднає виконання передвиборних програм усіма партіями. Якщо на них подивитися, всі вони ніби списані з програми Комуністичної партії України. Всі обіцяють добро для народу. Зокрема, це ідеї щодо скасування пенсійної реформи, недопущення продажу землі тощо. Тож, якщо всі виконуватимуть свої передвиборні програми, у нас буде 450 голосів по кожному законопроекті або по більшості з них. Отож усім бажаю:

обов'язково виконуйте те, що ви обіцяли, ідучи на вибори. Це приведе нас до порозуміння. Звичайно, виношу за дужки ідеологічні проблеми.

А. Мохник: Це питання тих правил гри, які мають існувати як у парламенті, так і в Українській державі. Такого ганебного явища, як «піаністи», що тиснуть на кнопки за помахом руки пана Чечетова, не має бути в парламенті. Недарма першим питанням стала тема персонального голосування. Партія регіонів намагається це питання заговорити, розповідаючи, що Конституція це передбачає, Регламент і що, власне, кожен депутат має це робити. Конституція говорить, що це треба робити, а ми говоримо про те, як це забезпечити. Сьогодні є можливість запровадити голосування через систему «Рада-3» із сенсорною клавішею. Щоб у такий спосіб забезпечити персональне голосування. І тоді ми побачимо, що насправді Партія регіонів не має сталої більшості. Тоді б не було таких ганебних законів Ківалова—Колесніченка, якби голосували персонально. Одна справа — віддати картку і ні за що не відповідати, інша — проголосувати за знищення української мови і дивитися у вічі громаді і навіть сім'ї.

Надзвичайно важливе питання — народовладдя. Питання щодо права більшості. Але ми розуміємо: якщо Партія регіонів при владі, то це не означає, що вона має узурпувати цю владу. Опозиція має отримати контроль за цією владою. Сьогодні у них і посада Президента, і уряд, і суди, і вони знову хочуть контролювати парламент. Так не має бути, бо інакше це закінчиться соціальним вибухом, як у 2004 році. Коли парламент був сформований на змішаній системі й разом із тодішнім президентом Кучмою довели ситуацію до помаранчевої революції. Право меншості — контролювати цю більшість, щоб не доводити ситуацію до узурпації влади. Питання, які мають об'єднати, — це, звісно, національні інтереси. На жаль, за останні роки, коли влада перебувала в руках Партії регіонів, ми не бачили, що регіонали захищали національні інтереси. Харківські угоди, так звана пенсійна реформа... Уряд нишпорить по кишенях пенсіонерів і пересічних громадян і називає це реформою. Залишилося питання Податкового ко-

дексу, який нищить малий і середній бізнес.

Ред.: Андрію Володимировичу, ви сказали про персональне голосування. Але в деяких європейських парламентах є певна практика голосування фракцією, якщо позиція відпрацьована. Там навіть необов'язково бути всім присутніми.

О. Доній: Перше, щодо вашої тези про необов'язковість персонального голосування. Немає такої практики. Останні два місяці я провів на Коломиїщині і Городенківщині, але й там знайшов час, щоб зустрітися з Блаженнішим Патріархом Святославом і мати з ним тривалу розмову. Він розповів, що коли завершився катакомбний період, перший єпископ, який вийшов із таборів, почав висвячувати безвсних юнаків (деякі тільки народилися), а у 1946-му деякі отці взяли участь у зрадницькому і розкольницькому соборі з ліквідації церкви. І на моє запитання: «Як же так?! Вони зрадили націю, свою церкву!» він сказав: «Кожен має право на покаяння». Людина мала отримати це право на покаяння. Я бачив трансформацію багатьох людей від комуністичної належності до національної свідомості. Деякі цим правом користуються. Очевидно, якщо дві провладні сили — Партія регіонів і КПУ пройдуть через це покаяння, тоді на ваше запитання і буде позитивна відповідь: чи може Верховна Рада об'єднатися навколо національних інтересів? Бо інакше проводитиметься антинаціональна і антинародна політика. А Україна потребує якраз підтвердження національних інтересів, європейського вибору, підтримки української культури і мови, демократії, демократичних процедур, зокрема, ринкової економіки, а не підтримки виключно олігархів. Для того, щоб навколо цього об'єдналися, сила, яка нині при владі, має пройти процес трансформації. А для цього спочатку — процес покаяння. І тоді абсолютно можливим буде процес спільної роботи на благо країни. Хоч і важко повірити у щирість покаяння багатьох політиків.

М. Чечетов: Я цілком згоден з тезою «покаяння». Тільки хто ж має почати каятися? У 2004 році в Януковича вкрали перемогу. Народ ніколи не помиляється, народ можуть брехливі політики ввести один раз в

оману, але він все одно прийме мудре рішення і помилку виправить. У 2004 році мої колеги горлянку рвали і кричали: «Ющенко — так!», а тепер вони кричать: «Ющенко — не так!». То ви й покайтеся, що не того привели. Чому ніхто не прийшов на Майдан на річницю помаранчевої революції? На коліна треба було стати і каятися: помаранчева політична бригада зробила все, щоб очікування народу не були реалізовані. Тому ви повинні каятися і в церквах на колінах замолювати всі ваші гріхи перед українським народом. Народ розібрався, що зробив помилку — не того обрав, причому ви підказали.

Потім українці в 2006 році проголосували за нас, у 2007-му на дострокових парламентських виборах — знову за нас. 2010 року обрали Президентом нашого лідера Віктора Януковича. 2010-го ми здобули не менш переконливу перемогу на виборах до місцевих рад. І на останніх парламентських виборах ми знову отримали більшість. Отже, народ стільки років помиляється? Таке враження, що у вас народ не той. А може, ви тут чужі? Не треба народ тримати за дурня! Він у тисячу разів мудріший за вас усіх. Є різні точки зору, але більшість підтримує Партію регіонів, наш курс на творення, а не ваш — на руйнування країни. Суспільству набридли ці чвари на мовному ґрунті, досить ділити Україну й за релігійними ознаками. Вона одна для нас усіх. І нам разом у ній жити.

У парламенті різні точки зору — це нормально! Тут і має бути дискусія. Бо ми представляємо різні групи, різні політичні точки зору. Але пам'ятаймо, що Україна одна, і це нас об'єднує. Більшість має право на прийняття рішень — це в будь-якій демократичній країні. Меншість не має права на прийняття рішень, але має право на публічну критику, на працювання альтернативних варіантів рішень. Але, зрештою, ми не повинні переходити межу, що веде до руйнування країни. І ще: де б ми не були — у владі чи в опозиції, ми повинні бути патріотами своєї країни. Я ніколи не повірю, щоб американський сенатор приїхав у Москву, упав на коліна перед Путіним, почав облизувати черевки й благав про санкції проти Америки. А наші опозиційні політики їдуть до Європи, падають на коліна, просять скасувати Євро-2012, вимолюють санкції проти України. Якщо ми від цього відмовимося й не перейдемо між політичної боротьби, за якою стоїть розвал країни, гадаю, парламент конструктивно працюватиме.

С. Гордієнко: За час реформ, а точніше — розвалу української економіки ми дійшли до межі. Нам залишилося зберегти хоча б те, що є. Припинити розмови про грандіозні реформи, а взяти і розкресли-

ти аркуш паперу на декілька граф (що потрібно зробити, до якого терміну, хто за це нестиме відповідальність) і рятувати економіку та, найголовніше, — зберегти наші зовнішні ринки. Сьогодні однаково важливо, що ми виробили і що реалізували. Якщо ми втратимо ринки, які у нас ще залишилися з колишніми республіками Радянського Союзу, це буде невідворотний крах нашої економіки. Для прикладу. На Полтавщині є завод «КрАЗ». Ми не маємо повного циклу випуску цього автомобіля? В нас у кооперації з виробництва цього автомобіля було і залишається понад 100 підприємств. Випустимо, але залишається питання, де його можемо реалізувати. Сьогодні багато говориться про утилізаційний збір. Треба чесно сказати: якщо ми налагодимо нормальний діалог і нормальну співпрацю з нашими сусідами (насамперед — країнами СНД), то зможемо той же «КрАЗ» здешевити майже на 20 тисяч і він стане конкурентоспроможнішим. Треба докласти усіх зусиль для збереження зовнішніх ринків і правильно вибудувати співпрацю із країнами Митного союзу, а краще — стати його членом. За цих умов ми лише в галузі виробництва труб різних діаметрів збережемо тисячі робочих місць. Це висновки експертів. Тому від нас виборці чекають не якихось ідеологічних суперечок у парламенті, а роботи, щоб у кожного були робоче місце, заробітна плата, щоб було безпечно проживати у цій державі. Багаторічне бажання співпраці з Європою призвело до не дуже гарних наслідків. Те, що мали, втратили і втрачаємо, а нового не здобули. Давайте сьогодні забезпечимо роботу і нормальне функціонування економіки. Давайте зробимо так, щоб надра і базові галузі працювали в інтересах держави, дамо людині роботу, безпечно середовище проживання, а паралельно забезпечуватимемо демократичні та інші процеси. Бо на ділі виходить, як у того пса: миску відсунули, цеп укоротили, зате гавкай, скільки хочеш. Пусті балачки про демократичні цінності відходять на другий план, людей цікавлять зовсім інші речі. Про це свідчать соціологічні дослідження.

О. Доній: Те, що подається як протилежність: давайте згорнемо демократію, але посилимо економіку — це тези.

С. Гордієнко: Це процеси паралельні.

О. Доній: Якщо подивитися економічні показники, то з'ясується, що втрачено ринки, зокрема європейський і африканський. Зовсім недавно, буквально декілька місяців тому, був втрачений єгипетський ринок збіжжя. Росія поступово витісняє Україну за нинішньої влади з інших

ринків і хоче замикання лише на собі. А до чого це призводить — яскравий приклад з АНТК «Антонов».

Декілька років Росія гралася з Україною в буцімто кооперацію, а тим часом тишком-нишком будувала альтернативне підприємство, на якому вона нині спроможна випускати літаки цілком автономно. Аналогічно з металургійною промисловістю. Тепер вони з нами конкурують на зовнішніх ринках. Насправді відрубуються всі альтернативні ринки, на яких ми мали перевагу. І заточується вся економіка на Росії. А їхні ринки ми чудово знаємо і знаємо, що це не економіка, а політика. Наприклад, молочні війни. На сир Росія виставляє військові шлагбауми. А пригадайте «карамельні «війни». Росія навіть такий продукт, як цукерки, використовує як засіб політичного тиску. Мета — зробити нашу промисловість заручницею російської і унеможливити будь-яку незалежницьку політику в Україні. Це величезна стратегічна діяльність Кремля. І те, що нинішня влада підіграє цій місії, — факт.

Щодо подій 2004 року. Коли виходила моя команда мистецького об'єднання «Остання барикада» і Центру досліджень політичних цінностей на Майдан, я їм сказав, що за рік вони будуть розчаровані. Бо я знаю, хто стоїть на трибуні біля Ющенка, і цих олігархів назвав поіменно і попередив, що будуть сварки, корупція і відсутність системних реформ. Але додав: не вийти ми не маємо права, бо з протилежного боку сили, які проти ринкової економіки, проти демократії, української культури, європейського вибору. Тому навіть у тій ситуації у нас іншого шляху не було. Так, з того боку незадовільний рівень еліти. Нам потрібно, щоб у політику йшли люди порядні, але таких дуже мало залишилося. Сьогодні, як і тоді, лунають абсолютно справедливі закиди щодо фальшування підсумків волевиявлення. Наприклад, вкрадені результати по п'яти округах. У Миколи Булатецького в Черкасах перемога в 12 тисяч голосів, а його не визнають переможцем, бо, бачте-но, в опозиції буде на один штик більше. І саме в такий спосіб крадуться голоси, і фальсифікації тривають. Порушуються демократичні процедури. Тому я говорив про необхідність покаяння.

А. Мохник: Насправді «Свобода» виходила на Майдан у 2004 році не за Ющенка, і про це сказав Олеся, а проти фальсифікації, проти спалюваного голосу. Власне, і зараз «Свобода» обстоювала, і це всі бачили, результати на тому ж 215-му, 223-му та інших виборчих округах. І в Черкасах, і в Каневі, і в Первомайську були свободівці. Тому питання: за що люди виходять? Передусім за цінності. Мені шкода, але здається, що ви,

пане Чететов, живете в певних ілюзіях, бо якщо подивитися на результати виборів, насправді Партия регіонів програла. Якби вибори відбувалися на пропорційній основі, «УДАР», «Батьківщина» та «Свобода» мали б щонайменше 242 депутатів. Саме для цього ви змінювали в законі пропорційну систему на змішану. Саме тому «Свобода» не потрапила до жодної окружної виборчої комісії. Люди голосували за самовисуванців, а ви їх «нагинаєте» або підкуповуєте у той чи інший спосіб, щоб вони йшли у Партию регіонів.

Наступний етап фальсифікацій – відсутність персонального голосування. Якщо не буде персонального голосування, то голосування картками без присутності депутатів – це шулерські ігри. Ще одне питання щодо комуністів. Вони дуже занепокоєні станом економіки, але насправді за вашою квотою пан Рябченко очолює Фонд держмайна і розтринькує українську економіку. Це він оголосив завод ім. Малишева, АНТК «Антонов» та інші стратегічні підприємства на продаж. Цілий перелік стратегічних підприємств він оголосив до приватизації. Це ознамлювання, коли на люди кажуть одне, а насправді в кулуарах вирішують інші питання. І співпраця ваша з олігархами, і ваша відповідальність, що ви обрали уряд Азарова – Тігілка – Табачника, і відповідно за своїми квотами давали туди своїх людей. Тому давайте говорити про відповідальність.

С. Гордієнко: Дякую. Ремарка про відповідальність. Олександр Сергійовичу, ви назвали низку прикладів, які пов'язані з тим, що Росія збудувала свої заводи, які є аналогами наших українських, забрала наші можливості й тисне на нас. Скажіть, а хто не давав «Нашій Україні», у тому числі й тоді, коли Президентом був Віктор Ющенко, будувати нові заводи, обстоювати свої національні інтереси? Нагадаю, коли ви йшли у 1991 році до влади, тоді розповідали суспільству і світу, що Україна на першому, п'ятому, шостому місці у світі та Європі за виробництвом певних видів продукції, має передову науку, освіту, медицину. Чому за ці роки так ганебно все втрачено? Чому Росія або якась інша країна будувала заводи без нас? Та тому, що ми були непрогнозовані. Зараз важливо, чи будемо ми нормальними партнерами в економіці та у виробничій кооперації, бо сьогодні весь світ працює на цих засадах. Ви кажете про «карамельні» та інші війни, про те, що на нас тиснуть. Але ж тиснути можна лише на слабого. На сильного не натиснеш. Якби ми були сильні, передусім в економічному плані, щоб мали належний рівень виробництва, такий, як був до 1991 року, напевно, на нас ніхто не тиснув би.

Тепер щодо приватизаційних процесів і майна, про які говорив Мохник. Усім нагадую, що починаючи з 1991 року всі парламенти підтримували шлях ліберальних ринкових реформ і приватизації. Я нагадаю Андрію: за всі ці роки Компартия України не проголосувала за жодний законопроект, який стосувався приватизаційних процесів. Спочатку детально вивчіть, а потім говоріть.

М. Чететов: Торкнулися цікавого моменту. У нас риторика йде виборчої кампанії, я просто не можу не відреагувати. Постійно у вас хтось винен: то народ не тих обирає, потім закон не такий, рахують не так. Поганому танцюристу постійно щось заважає. Але це проблеми танцюриста. Знаєте, чому ми постійно виграємо? Бо за нами правда і народ нам завжди вірить і нас підтримує – це по-перше. По-друге, ми граємо у шахи. А ви намагастесь грати в підкидного дурня. Останній приклад. Ви говорите: якби вибори були за пропорційною системою, то Партия регіонів точно програла б. Я вам кажу: ми стратегію вибудували так, що грали на двох дошках – мажоритарній та пропорційній. На виході ми розраховували отримати сумарний максимальний вигрешний результат. Так воно й сталося. Сьогодні ми маємо 185 депутатських мандатів. Це в підсумку більше, ніж разом набрали «Свобода», «Батьківщина» та «УДАР». Тобто ми просто чесно обіграли вас, як немовлят, у політиці.

А. Мохник: За допомогою «Беркута», судів і так далі. І це не шахи...

М. Чететов: Наша стратегія вибудовувалася на тому, що ми грали на двох дошках, але якби була суто пропорційна система, то ми заточили б свою виборчу кампанію на одну шахівницю, як у 2006 і 2007 роках, – і все одно виграли б у вас. Політика – це великі шахи, це насамперед інтелект. А не кулаками помахати і покричати. Тому якщо почнете з нами конкурувати на інтелектуальній дошці, тоді можете з нами нарівні змагатися. Але зараз, на жаль, ви і близько не дотягуєте до цього рівня... Вибори закінчилися, тому давайте відійдемо від виборчої риторики. Як у будь-якій демократичній країні, залежно від того, який і кому кредит довіри громадяни висловили, займемося своєю роботою.

Тепер щодо мажоритарників. Не треба їх ображати. Я сам вперше обирався в парламент у 1994 році в одномандатному окрузі. Що таке мажоритарник? На окрузі він і один у полі воїн. Може приструнити недбалі місцевих керівників. А в парламенті один у полі не воїн. Коли депутати йшли до Верховної Ради, їм як на Заході, так і на Сході виборці наказували: не чудіть там, не ганьбіть країну своїми бійка-

ми – це по-перше. По-друге, побудуй міст, дорогу, відремонтуй школу, лікарню. Ось пройшов депутат у парламент – і, щоб виконати накази людей, йому потрібно долучитися до команди, яка працює, яка розбудовує державу, а не займається її руйнуванням. Мажоритарника обирають, щоб він безпосередньо допомагав вирішувати соціально-економічні проблеми округу. А це і міст, і дорога, і дитячий садок тощо. Тому він і тягнеться до тієї команди, яка показала, що може провести Євро-2012, побудувати дороги, стадіони, мости, і в складі цієї команди він вирішуватиме проблеми округу. Ось чому до нас ідуть мажоритарники. Ніхто їх не притягує, там люди приземлені, менш заполітизовані, прагматичні. Люди, які готові виконувати побажання виборців. У них навіть альтернативи немає, ну не підуть же вони до руйнівників курям на сміх.

О. Доній: Погляньмо на 1991 рік. Чому в нас не побудована економіка? А тому не побудована...

С. Гордієнко: ... що не збережена.

О. Доній: Незалежність ми здобули, на це нам сил вистачило, а усунути комуністичну номенклатуру в Україні не вистачило волі. І в цьому відмінність Чехії, Польщі, Угорщини, навіть балтійським країнам вдалося, а Україні – ні. Бо, на жаль, комуністична номенклатура під назвою посткомуністична залишилася. Жоден із чотирьох президентів не боровся за незалежність України. І саме це стало запорокую побудови такої економіки, якою вправляються олігархи. Населення було доведено до зубожіння, а всі багатства зосереджені в руках кількох родин. Прикро, коли партія, яка за своєю ідеологією вважає, що повинна допомагати трудящим, насправді допомагає, гласно і негласно, олігархам. І тут ми підходимо до виборчої системи, яка спеціально розрахована, щоб сприяти перемозі цих олігархів. Бо в нинішніх умовах, на жаль, преференції на кожний мажоритарний округ мають люди не просто заможні, а мегазаможні – олігархи. Я лише один із небагатьох самовисуванців, які підтверджують правило. Саме тому, хоча я пройшов за мажоритарним округом, не голосував за закон про вибори. Вважаю, що помилкою було голосування більшою частиною опозиції, бо це було підігрування владі. Цього робити не можна. Ви сказали, якби була пропорційна система, то обрали б іншу стратегію, я скажу, яку. Якщо подивитися результати голосування, найбільше за Партию регіонів за пропорційною частиною іде в тюрмах і психлікарнях. Оце була б тоді така обрана стратегія: максимальну кількість людей перевести або до тюрем, або до психлікарень. На щастя, так поки що не є. Хоча є всі намагання так зробити.

І. Геращенко: Схоже, новообраний парламент чимось нагадуватиме парламент четвертого скликання 2002 – 2006 років. Коли тодішня опозиція – «Наша Україна», «Батьківщина» та СПУ – не мала більшості у Верховній Раді, але завдяки серйозній професійній роботі та чіткій позиції трьох фракцій вдалося зберегти незалежність і авторитет парламенту. Тодішня опозиція поспувала нерви владі, добре координувала свої дії, багато працювала задля діалогу із суспільством, сформувала фундамент для перемоги над режимом на президентських виборах 2004 року. Дуже важливо, що тодішній опозиції, попри те, вдалося провести кілька надзвичайно важливих соціальних законів. Зокрема, домогтися виплат вчителям за так звану 58-ю статтею. Ми змусили Кабінет Януковича виплачувати освітянам гроші за перевірку щоденників, зошитів. Насправді тоді так само влада з першого дня роботи намагалася зламати той парламент, батоюгом і прямином загнати у більшість передусім мажоритарників. Адміністрація Президента навіть вдалося неймовірними зусиллями нашкодити рівно 226 голосів для того, щоб обрати Головою парламенту Володимира Литвина, який до певного періоду залишався залежним від Банкової. Але чим ближче було до президентських виборів, тим сильніше парламент чинив спротив зовнішньому тиску і перед другим туром змінився надзвичайно, по суті, став на бік опозиції. Навіть Голова Верховної Ради зайняв тоді не нейтральну, а швидше проопозиційну позицію, бо Литвин найбільше хотів залишитися спікером і в 2005 році. Можливо, Партія регіонів воліє забути цю недавню історію, але, думаю, не варто. Нинішня парламентська опозиція жорстко обстоюватиме незалежність парламенту, і ми не радимо владі застосовувати свої звичні прийоми батога і прянника для збирання більшості. І в цьому контексті смішно слухати, як Партія регіонів говорить, що вмє грати в шахи. Адже їх улюблена гра – в дурня, та ще й міченими картами. І не тільки з парламентом...

Ред.: Ірино Володимирівно, ми намагаємося говорити про те, що нас об'єднає...

І. Геращенко: Опозицію об'єднає ключова мета: ми повернемо законодавчому органу авторитет, професійність і незалежність. Це мож-

на зробити навіть у меншості, я в цьому переконана. Як це зробити? В тому числі через запровадження особистого голосування. Через серйозну роботу над законопроектами, дотримання Регламенту. Ми бачимо спільними і першочерговими закони, які є важливими для країни, Києва. Зокрема, разом вимагатимемо термінового проведення виборів столичного голови, виступаємо за проведення їх у два тури і повернення міському голові повноважень. Обов'язково приймемо пакет антикорупційних законів, які спрямовані дійсно на боротьбу з корупцією, а не з опозиціонерами і водіярами колишніх урядовців. Ми обов'язково об'єднаємося навколо соціальних законів. І разом маємо прийняти новий Виборчий кодекс, який унеможливить переписування виборчих правил перед кожними перегонами. Ми повернемося до теми відкритих списків і скасуємо мажоритарку. Якщо комуністи тут будуть чесними перед своїми виборцями, то вони також нас підтримають.

Адже завдяки мажоритарці Партія регіонів і досі ділить країну на два сорти, бо якщо подивитися на бюджетні субвенції, які йдуть на східні і західні регіони, то бачимо серйозний дисбаланс фінансування цих областей. Так само вони поділяють мажоритарників на два сорти. Коли фронтмени Партії регіонів оспівують «прагматичних мажоритарників», то насправді говорять про своїх, скажімо, сина прем'єра, членів своєї партії, на округу яких з бюджету країни спрямовувалося стільки коштів, на скільки не могли претендувати навіть деякі області Західної і Центральної України. Водночас є опозиціонери і самовисуванці-мажоритарники, які виграли в цієї влади тільки тому, що виборці показали: не всі продаються за гречку, за якісь інші речі. Ось вони на свої округи не отримали і ніколи не отримають жодної копійки, бо, з точки зору Партії регіонів, – це не «прагматичні», тобто не ручні, мажоритарники. Партія влади ставиться до бюджету, як до свого гаманця, і розподіляє його між своїми в ручному режимі. При цьому забуває, що до бюджету жителі всіх регіонів і округів однаково платять податки, тому трохи дивно за рахунок держави купувати лояльність одних виборців і обділяти інших...

Для того, щоб нам об'єднати наступний парламент, потрібно об'єднати країну, яку парламент шостою скликання дуже вміло розколював. На темі мови, релігії, референдуму, зовнішнього вектора, під час голосування за абсолютно дикунські закони. Але, з другого боку, вибори показали, що дедалі менше громадян на це ведуться. Партія регіонів уже втратила понад два мільйони своїх прихильників, і ця тенденція посилюватиметься. Тому, думаю, важливе

завдання для опозиції – об'єднати країну. Передусім – навколо наших програмних цілей. Це – повернення країни на демократичний шлях розвитку, євроінтеграція, реформа судочинства. І, звичайно, відсторонення Партії регіонів від влади. Це реально завдання. І Київ, як законодавець політичної моди, засвідчив, що народ готовий показати червону картку цій владі. Гадаю, Західна, Центральна Україна вже теж стоять на цих само платформах. Будемо боротися за інших громадян діями, роботою, позицією доносити їм правду. І об'єднати їх навколо опозиції. Перед нами – дуже серйозна робота, сподіваюся, протягом двох років ми з нею впораємося.

Ред.: Складається дивне враження від нашої розмови, що відбувається продовження виборчої кампанії і що в парламент прийшли не для того, щоб спільно працювати, а для того, щоб укорте звинувачувати одне одного в усіх смертних гріхах...

І. Геращенко: Ключове слово у вашій тезі «працювати». Якщо ви вважаєте, що нинішній парламент останнім часом працював, то, мабуть, ви погано стежили за ним. Останнім часом парламент робив усе що завгодно: за дві хвилини в трьох читаннях голосував за законопроекти, які ніхто не читав. Голосував за проекти, які не проходили процедуру розгляду в комітетах. Порушував усі можливі й неможливі норми Конституції і законів! Можу навести десятки прикладів ключових для країни законів, які так голосувалися, зокрема закон про референдум. Отож давайте не будемо жонглювати словами, опозиція прийшла в парламент працювати, а не просто сидіти там, імітуючи бурхливу діяльність. А от Партія регіонів прагне залишити все, як є: залежний парламент, фікцію роботи, кнопкодавство. Тому вже зараз три фракції об'єдналися навколо дуже важливих речей. І це не поділ комітетів, кабінетів, а передусім тема, яку Олесь Доній обстоював у попередньому парламенті, – особисте голосування. Звичайно, пан Чететов комплексує з цього приводу, бо у зв'язку з цим його роль у парламенті нівелюється. Ми доб'ємося персонального голосування, починаючи від методів узаконення цього і закінчуючи тим, що не дамо голосувати за себе і того хлопця, застосовуючи для блокади «піаністів» усі можливі методи.

Друге. Питання нормальної роботи парламенту має вирішити таке: а) депутати повинні подавати професійно написані закони, а не таке, що на голову не налазить; б) депутати зобов'язані дотримуватися Регламенту і процедури, всі закони мають пройти слухання в комітетах, бажано враховувати думку експертів, зокрема науково-експертного управління; в) між першим і другим читанням

кожен депутат може внести правки, які повинні обговорюватися в залі і, можливо, бути підтримані. Бо нині я, як депутат від опозиції, так само, як і Олесь Доній, вносила сотні поправок до багатьох законів. Але їх навіть не розглядали в комітетах, вони не зареєстровані, бо не пройшли читання! Як тільки десь стоїть прізвище опозиційного кандидата, то навіть кома не приймається. Ось це треба буде змінити, щоб парламент працював, а не просто голосував, пробивав, протискував закони. Ось це завдання нас сьогодні й об'єднує.

Ред.: Невеличка репліка. Розумієте, проблема в тому, що завершення каденції попереднього парламенту і перше засідання підготовчої робочої групи позначилися протистоянням...

І. Герашенко: Це не протистояння. Це повернення в русло конструктивної роботи, а не її імітація.

С. Гордієнко: Тут є проблема розуміння пріоритетів. Дивіться, закінчилася Велика Вітчизняна війна, розруха, колосальні проблеми, але суспільство змогло об'єднатися і у порівняно короткий термін відбудувати країну. Люди розуміли, яка мета і які проблеми потрібно вирішувати і для чого...

М. Чететов: І Західна Україна, і Східна...

С. Гордієнко: Ті, хто тоді працював, розуміли: потрібно працювати для однієї мети. Всі знали, що життя важке і в тих, хто керує, і в тих, хто працює. Вони мали приблизно однаковий рівень доходів. Усі працювали на загальнонаціональні інтереси, які дали можливість відбудувати країну. А ми сьогодні запрягаємо коня не з того боку воза.

А. Мохник: Ці міфи можливі були під час керування Компартії. Нині є інформація про те, як жила партійна верхівка, коли в 1946–1947 роках влаштували голодомор для червоноармійців, їхніх сімей...

С. Гордієнко: Сьогодні ви без голодомору зробили, що сім мільйонів людей не стало в Україні. Сьогодні на часі прийняття закону про соціальний статус потерпілих від усіх реформ, від того, що відбулося.

Ред.: Михайло Васильович сказав, що вибори закінчилися і час працювати. Не обрано ще п'ять народних депутатів. Який може бути варіант розв'язання проблем? Потрібен окремий закон?

М. Чететов: У 1994 році, коли вибори відбувалися у два тури, я став депутатом. Було обрано 317 депутатів, і парламент так працював майже рік. Тому те, що п'ятьох недообрано, ніяк не вплине на роботу парламенту. Щодо того, як бути далі. Я наводжу приклад. Ось зайшов у магазин і прошу кілограм масла. Дивлюся: ваги накручені, гири підточені. Кажу: хлопці, тут кілограма немає, тут 800 грамів. Завідуючий виходить: тут є кілограм. Зараз ми підкрутимо. Ні,

кажу, хлопці. Тут не треба. Йдемо на контрольні ваги і переважимо.

Коли не можна порахувати, хто правий, тоді потрібно переважити на терезах довіри людей. Потрібні перевибори. А як їх проводити? Якщо справді не прописана причина, за якою ЦВК може призначити перевибори, — отже, треба вносити зміни до закону. Думаю, нова каденція депутатського корпусу зробить це. Бажано, щоб за ці зміни проголосували всі, консенсусом. Щоб не було політичної спекуляції. А якщо ні, то працюватиме 445 — нічого страшного.

А. Мохник: Ви забули один ключовий момент. Коли сфальшовані результати, то після того настає кримінальна відповідальність.

М. Чететов: Це різні речі.

А. Мохник: На сьогодні, якщо неможливо встановити результати виборів унаслідок псування виборчої документації, це — кримінальна відповідальність. Втручання інших чинників, сторонніх осіб у виборчий процес — це кримінальна відповідальність. Сьогодні ми не бачимо...

М. Чететов: Значить, з тими, хто підточував гири й підкручував ваги, треба розібратися. Це один бік медалі, а те, що потрібні перевибори, — це інше. Ми говоримо про різні речі.

А. Мохник: Це пов'язані речі. Бо завтра будуть ті ж ваги і ті ж гири.

М. Чететов: Коли буде тільки п'ять округів, а не двісті двадцять п'ять, то, як шуліки, злетяться всі ЗМІ, спостерігачі — це будуть найчесніші, найпрозоріші перегони у світі. Сфальшувати їх буде практично неможливо. І переможе на них не просто сильніший — переможе народ.

А. Мохник: Де покарання фальсифікаторів? Ви зараз їх покриваєте.

М. Чететов: Ні. Що стосується фальсифікаторів — вони повинні відповідати. А ми говоримо, що потрібно ще раз, чесно зважити кілограм масла на вагах.

І. Герашенко: Ми вважаємо, що спочатку потрібно замінити продавців, які зважуватимуть оце масло.

М. Чететов: Це народ...

І. Герашенко: Не грішіть на народ. Що я хочу ще додати? Серед тих законопроектів, які сьогодні об'єднують опозицію — і ми переконані, що до нас приєднаються і комуністи, якщо залишаться чесними перед своїми виборцями, — ми ініціюємо насамперед створення Тимчасової слідчої комісії щодо порушень на цих виборах. Ми ретельно зібрали факти про всі махінації на виборчих дільницях і в окружках, інформацію про залучення силових структур до «підрахунку» голосів. Ми вважаємо, що серед головних фальсифікаторів була і Центральна виборча комісія, яка чомусь не змогла встановити переможні для опозиції результати на кількох округах. Так само ми хочемо, щоб дали відповідь ті структури, які закупили на мільярд

гривень вебкамери. На них пішли кошти з бюджету країни, без тендера, звичайно. Тож ми не розуміємо, чому не можна переглянути запис з підрахунку голосів на тих округах, де начебто не можна встановити результати голосування. Дуже просто навіть п'ятикласнику порахувати результати виборів. Власне, почати треба буде з покарання всіх причетних до фальсифікації. Хто причетний до злочину — крадіжки голосів виборців.

Друге. Очевидно, що за нинішнім законом про вибори Партія регіонів проводитиме стільки голосувань, скільки буде потрібно, і проблем з фінансуванням не буде, до повної перемоги їхніх кандидатів. Тому ми вважаємо, що перший етап — створення комісії, другий — покарання винних, у тому числі й ротація членів ЦВК.

Третє — це зміни до закону про вибори. Не можуть вони відбуватися за виписаними шулерськими правилами, коли якісь неіснуючі партії, «роги й копита», формують виборчі комісії, а потім визначають результати волевиявлення. Все це треба змінити і лише потім говорити, що можуть бути якісь перевибори, хоча вони насправді не потрібні. Бо є п'ять переможців на цих округах.

Ми знаємо ціну нинішнім українським судам, символом яких є суддя Киреєв, а не Феміда. І тому ми дійдемо до Європейського суду, аби довести, що на цих виборах було вкрадено десятки тисяч голосів громадян. Ця ганьба з підрахунком голосів, який вчергове завдав репутаційного удару не лише Партії регіонів і Президенту, а, на жаль, і державі Україна, яка після 2010 року вже вдруге не має вільних, демократичних виборів. До речі, коли Партія регіонів говорить про попередників, то дуже важливо згадати, що попередники залишили цій команді дуже важливу річ — передусім вільну Україну, де проходили вільні вибори у 2006, 2007 і 2010 роках, на яких, до речі, перемагала тодішня опозиція. За ці два роки команда Януковича спромоглася сплюндрувати все, що тільки можливо було в цій країні, у тому числі й унеможливила проведення демократичних виборів.

М. Чететов: Маю захистити пана Яценюка. Ви назвали його «шулером», бо він проголосував за цей закон (про вибори. — Ред.). Це некоректно — лідера опозиції називати шулером. Чи ви вже, може, розпочали виборчу президентську кампанію лідера «УДАРу» В. Кличка, дискредитуючи його головного опонента?..

О. Доній: Повернімося до теми розмови. В чому колосальна небезпека з цими округами? Поміркуймо. Проблема не лише в цих округах, правду каже пані Ірина, що результати можна і необхідно встановити. Є камери, є протоколи з мокрими печатками. Нагадаю, що в Черкасах Микола Булатецький виграв з перевагою у

12,5 тисячі голосів. Результати голосування вкрадені не лише у нього, а й у виборців. Хіба не можна зібрати протоколи з мокрими печатками, переглянути камери, де порушники? Київська область, де скасовані результати на 28 дільницях. Для чого створюється цей прецедент? Чому я говорю, що це небезпечно? Проробляється технологія для президентських виборів. Якщо можна на 28 дільницях Київської області скасувати результати, змінити ситуацію, бо опозиційний кандидат вигравав з розривом у 10 тисяч голосів, і віддати перемогу абсолютно протилежній стороні, відповідно, так можна буде зробити і на президентських виборах.

До чого це призведе реально? Якщо у населення, будь-якого народу крадуть право на волевиявлення, на демократичну процедуру, на вибори, то іншого механізму, ніж революційний, не залишається. Що насправді є кривавим і небезпечним механізмом для країни. Нагадаю, як історик за фактом, що у 1989 році були різні способи перемоги над комунізмом. Був мирний, коли в Польщі завдяки «круглому столу» Войцех Ярузельський передав владу «Солідарності», у Східній Німеччині було падіння Берлінської стіни, і Хонеккер просто втік літаком до Москви. Був варіант у Чехословаччині, коли парламент призначив президентом Вацлава Гавела. Але був і кривавий варіант у Румунії, коли в народі вкрали можливість змінити владу й іншого шляху, ніж розстріляти диктатора Чаушеску та навіть його дружину, у нього не залишалось. Це кривавий шлях, але, з точки зору історії нам доведеться розглядати і такий, можливий сценарій, що може бути небезпечним для країни. Чи розуміють це люди, які впроваджують механізм крадіжки голосів, фальсифікацій, крадіжки права народу на волевиявлення? Нагадаю, були побудовані вертолітні майданчики для теперішнього Президента, якими він чомусь не користується, очевидно, розуміючи, що навіть у нашій країні дістати одну ракету «Стінгер» чи гранатомет реалістично. І влучити у вертоліт набагато легше, ніж у кортеж. Ще раз кажу: я не хотів би, щоб зміна влади в моїй країні відбувалася у такий спосіб. Я хотів би, щоб влада змінювалася на виборах, а для цього потрібно не красти у народу право на вибір.

Ред.: Олександр Сергійовичу, ви ж, мабуть, розумієте, що питання п'яти округів вирішуватиме новий парламент. Цей навряд чи прийме якийсь рішення.

О. Доній: Хочу сказати, що вже зараз у ЦВК є всі повноваження і можливості визначити переможців. А в організмі правопорядку — всі механізми, щоб покарати винних у фальсифікаціях.

С. Гордієнко: Декілька коротких зауважень до того, що сказав

Олександр Сергійович. По-перше, колосальна небезпека для України в останні роки криється передусім у протистоянні великого капіталу, що стоїть за владою, а інший — за об'єднаною опозицією. До речі, тут присутні як зовнішній, так і внутрішній чинники, але це тема окремої широкої розмови. Проблема порушень на нинішніх виборах мною була озвучена на провідних каналах одразу після закриття виборчих дільниць. Але мене дуже здивувала тоді позиція опозиції. У них була ейфорія перемоги. Ніхто навіть не хотів говорити про розслідування порушень виборчого законодавства.

Дивує таке. Чому всі члени ЦВК, у тому числі й опозиційні, голосували однотайно щодо перевиборів у цих п'яти округах, коли приймали свою постанову? ЦВК звернулася до парламенту, бо в рамках чинного закону вирішити це питання не мала можливості. Верховна Рада прийняла політико-правове рішення з рекомендацією провести повторні вибори. На мій погляд, щоб розблокувати ситуацію, а нинішній парламент цього вже не зробить, необхідно створити Тимчасову спеціальну комісію з вузькими повноваженнями щодо врегулювання проблеми повторних виборів. На майбутнє: ми обов'язково повинні вийти на ухвалення Виборчого кодексу, в якому на десятиліття були б виписані всі процедури і були незмінними щодо усіх виборів. Проект його напрацьований давно. Є висновки міжнародних організацій, залишилося тільки вмонтувати виборчу систему. Але ні помаранчева влада цього не хотіла, ні нинішня. Чому? Тому, що є кілька «дійних корів виборів», за які постійно ведеться боротьба. Перша — виборчий закон, який має принести переваги тій чи іншій політичній силі, друга — реєстр виборців, третя — бюлетені, четверта — підсумкові протоколи голосування. Мій особистий прогноз: ми кодекс не приймемо, бо не вщухає, а загострюється боротьба за дограбування і перерозподіл загальнодержавної власності. Капітал, який стоїть і за об'єднаною опозицією, і за нинішньою владою, цього не допустить.

Ред.: Останнє запитання. Як будуть формуватися керівні органи Верховної Ради: голова, заступники, керівники комітетів... Крім того, за Регламентом у комуністів постає питання щодо формування фракції, а комітети, у свою чергу, за квотним принципом виділяються на фракції... Є питання самовисуванців, чи враховуватимуться їхні інтереси під час розподілу комітетів.

М. Чететов: Якщо коротко, по-одеськи, — демократично. Якщо розширити, то максимально демократично. Ми все зробимо, щоб не образити опозицію. Але, з другого боку, опозиція останнім часом за-

лишає засідання підготовчої робочої групи. Завжди напередодні нової сесії робоча група вирішує всі організаційні питання. Нині прийдуть депутати, які не жили в Києві. Попередні ще не з'їхали, а вже потрібно розселити нових. Загалом слід вирішити чимало питань, у тому числі й розподіл обранців по комітетах. І найголовніше — керівництво комітетів та Верховної Ради в цілому. Тому, напевно, буде збережено квотний принцип. Наприклад, якщо фракція має 20% голосів, то, мабуть, стільки само відсотків комітетів має очолювати. Логічно? Принаймні це демократично. Що стосується назв комітетів, то це питання дискусії тих людей, які входять у підготовчу групу, але остаточне рішення буде за новим складом парламенту.

С. Гордієнко: Вирішення цих питань насамперед має відбуватися на базі чинного законодавства. Якщо ви робите закид, що існують різноманітні проблеми надумана, її мають вирішити правники. Компартія — це парламентська партія. В чому найбільша проблема нинішньої ситуації? Передусім, що не виконуються Конституція і закони України. Найбільшою небезпекою для національної безпеки і оборони є саме нехтування Конституцією і законами. Тому на основі положень чинного законодавства має запрацювати підготовча робоча група, бути обраний голова, заступник, секретар, щоб усе, що напрацьовувалося в групі, міг хтось підписувати і пропонувати парламенту. Предметом роботи підготовчої робочої групи мають бути питання проведення першого засідання парламенту, його порядку денного, у тому числі й питань формування депутатських фракцій, а також переліку предметів відання, складу і принципів формування комітетів, питань забезпечення умов діяльності парламенту сьомого скликання та висвітлення його роботи. Питання особистого голосування також має бути предметом розгляду підготовчої групи. Для Компартії України особисте голосування ніколи не було проблемою. Ми завжди присутні у сесійній залі і відповідально ставимося до своєї роботи.

І. Герашенко: Ми наполягаємо не лише на особистому голосуванні. Три фракції наполягають на роботі парламенту, на тому, щоб дотримувалася Регламент, щоб був професійний підхід до написання законів, їх персональний розгляд у парламенті, комітетах. Якщо говорити про комітети, для партії «УДАР» надважливим є виконання виборчої програми. Тому входження наших депутатів до комітетів залежатиме від тих пріоритетних напрямів, які записані в нашій програмі. А це — боротьба з корупцією, місцеве самоврядування, євроінтеграція.

Я також хотіла б привернути увагу всіх колег до такої теми, як гендерна рівність. Партія «УДАР» — єдина політична сила, фракція якої матиме у парламенті майже європейську цифру присутності жінок. Із 40 депутатів 20 відсотків — це жінки. Мені здається, що залучення жінок до активного суспільно-політичного життя — так само дуже важливий аспект євроінтеграції України. Якщо 60 відсотків виборців становлять жінки, то їхні інтереси мають бути гідно представлені і в політикумі. Партія регіонів говорить дуже багато правильних слів про євроінтеграцію, необхідність залучення жінок до влади, але мені здається, що важливо це і продемонструвати у парламенті. Цікавий аспект: нинішня робоча група складається з одних чоловіків, там немає жодної жінки. Це так само певним чином демонструє і ставлення політиків до жінок-депутатів, це є намаганням відсторонити їх від прийняття рішень. Мені здається, було б дуже важливо, щоб серед керівників парламентських комітетів були присутні жінки. Я в даному випадку кажу не про нашу партію, а про парламент у цілому. Інакше все закінчиться, як у 1998 році, коли Україна вступила до Ради Європи, але першу її делегацію повернули назад, у Київ, бо там не було жодної жінки.

От, власне, на такі моменти партія «УДАР» хоче звернути увагу. Ми підходимо до формування парламенту не з точки зору того, кому і скільки портфелів і стільців дістанеться, а з точки зору реалізації нашої виборчої програми. Бо перемогти на виборах, отримати прекрасний результат — це важливо, але не менш важливо його утримати. А це можливо лише за умови виконання виборчої програми.

С. Гордієнко: Найголовніше сьогодні — розблокувати роботу підготовчої робочої групи, щоб вона напрацювала пропозиції для новообраної Верховної Ради, бо всі питання, про які йдеться, належать виключно до компетенції парламенту, а не робочої групи.

О. Доній: Відразу скажу, що мене особисто як політика не цікавить персональний склад керівників комітетів, мене як політика цікавить зміна режиму. І вважаю, що для цього всі опозиційні сили повинні продемонструвати єдність, силу. Саме тому я вийшов з ініціативою, яка була озвучена в мас-медіа, що треба створити надфракційне об'єднання з чотирьох складових опозиції — фракції «Батьківщина», «УДАР», «Свобода» та опозиційних депутатів-самовисуванців. Вахтанг Кіпіані, відомий журналіст, навіть запропонував назвати це об'єднання «Народна Рада», за аналогією такої структури в парламенті першого скликання 1990 року. Тоді в надфракційне об'єднання входило близько 150 депутатів, тобто абсолютна меншість.

Водночас це об'єднання вело вперед, задавало тон, ініціювало і, більше того, мало сили нав'язати порядок денний всій Верховній Раді. Саме тому нам потрібно переступити через власні амбіції, корпоративні інтереси, вийти на інтереси держави і створити міжфракційне об'єднання, де можна було б обговорювати і тактику, і стратегію нашої діяльності, приймати рішення і впроваджувати їх у життя.

Наступний етап — це створення надбудови за межами Верховної Ради, куди увійшли б не лише парламентські, а й позапарламентські партії, громадські рухи, інтелектуали, які не об'єднані в партії і громадські організації. І, можливо, створити щось на кшталт Народного руху України, який народився 1989 року. Це стане запорукою зміни цієї влади. І це опозиційні сили вже можуть продемонструвати, незалежно від того, який комітет їм запропонують, будуть якісь керівні посади чи ні. Якщо домовитися і продемонструвати єдність між собою, продемонструвати її суспільству, показати приклад єднання, то можна буде все зробити. Тому мені дуже приємно, що три опозиційні сили демонструють по одному з питань — персональному голосуванню — принципову позицію. Я цим питанням займаюся понад 10 років, не будучи депутатом, п'ять років боровся з «кнопкодавами». А потім п'ять років у Верховній Раді показував приклад передусім колегам. Бо, на жаль, крім регіоналів та комуністів, така практика була поширена до останнього моменту і в «НУ—НС», і в «БЮТ». Це яскравий приклад, як одна людина через мас-медіа, громадські організації демонструючи власний приклад, може показати, як треба робити, діяти. І тепер це є дієвим механізмом перетворення Верховної Ради на справжній парламент. А Верховна Рада цього скликання не була таким парламентом. У неї не було ні законодавчої, ні представницької функції. Бо будь-який закон, який приймався в цій Верховній Раді, незалежно від того, хто нею керував, був ухвалений у антизаконний спосіб — чужими картками. А значить, будь-який закон міг бути скасований нормальною владою. Отже, у цій Верховній Раді потрібно не допустити такої ситуації. Верховна Рада має стати парламентом, відповідно виконувати сама Конституцію. Не можна вимагати від громадян виконання Основного Закону, якщо політична еліта, депутати його не виконують. Якщо вони не голосують, як сказано у Конституції, своїми картками. Це антиконституційно, антизаконно, аморально, і таку практику треба припиняти.

С. Гордієнко: Але найголовніше: для цього народним депутатам потрібно ходити на роботу.

А. Мохник: Для нас не має значення розподіл посад, якщо закони йдуть повз комітети. Не має значен-

ня і голосування, якщо є диригент і є «піаністи». Тому перше і ключове питання — встановлення конституційного порядку у Верховній Раді сьомого скликання. В цій ситуації дуже примітно, що комуністи розуміють, що є питання суто підготовчої групи, якщо вона може сказати, де депутатам сидіти, то в принципі може визначитися й щодо голосування. Партія регіонів намагається сказати, що підготовча група займається технічними питаннями, то вибачте, у підготовчій групі присутні такі «технічні працівники», як прем'єр Азаров, Голова Верховної Ради Володимир Литвин, віце-прем'єр Тігіпко. Це що, технічні працівники? Ні, насправді це серйозні, відповідальні люди. Не треба займатися словоблуддям, що це норма Конституції. То ми й не заперечуємо, справді норма Основного Закону. То ми ж і не говоримо, що потрібно ухвалювати якісь рішення про персональне голосування. Маємо говорити про те, як його забезпечити. Є сенсорна клавіша, вона сертифікована, апробована, може працювати. Єдиний момент, який стримує Партію регіонів, — це те, що вони розуміють: за умови особистого голосування їхня сила, про яку говорив пан Чечетов, їхня перемога, вміння гри в шахи вилізе, як шило з мішка, і ми побачимо, що король голий. Що сьогодні Україна стоїть перед економічною приурою, що Партія регіонів дається до методів військового комунізму...

Ред.: Андрію Володимировичу, у нас дещо інше питання.

А. Мохник: Це — принципове питання.

С. Гордієнко: У мене є запитання до Андрія Володимировича. Ви назвали декілька прізвищ, але це ж новообрані депутати і вони мають на це повне право. Можливо, вони завтра підуть з уряду...

А. Мохник: Коли йдеться про те, якою є підготовча група, кожна політична сила делегувала своїх перших осіб. Тобто людей, які ухвалюють рішення. І там на підготовчій групі представники «УДАРу», «Батьківщини» і «Свободи» могли взяти перерву і ухвалити рішення. То так само могли зробити представники Партії регіонів. Тому питання встановлення конституційного порядку у Верховній Раді — це ключове питання. А далі можна говорити і про квотний принцип розподілу комітетів, установлений законом. Але якщо не вирішимо основного питання, то узурпація влади триватиме й надалі.

М. Чечетов: У мене немає сумнівів, що той, хто по-справжньому любить свою рідну Українську державу і рідний Український народ, працюватиме на її розбудову, а не на її руйнацію.

Ред.: Шановні народні обранці, дякуємо вам за участь у розмові.